

Preek zondag 18 oktober 2020

Ezra 3: 10-13

Ds. Eleonora Hof, leper

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Vanochtend luisteren we naar misschien wel het verhaal met de meeste emoties uit de Bijbel. Als ik jullie zou vragen: wat vinden jullie het meest emotionele bijbelverhaal? Waar pikken jullie stiekem een traantje bij weg?

Ik heb dat ook aan mezelf afgevraagd. Ik zelf zou zeggen: het verhaal van Ruth die alles achter laat en met haar schoonmoeder Naömi mee naar Israël gaat? Of misschien het verhaal van Abraham die zijn zoon Izaäk moet offeren?

De Bijbelverhalen gaan over het échte leven en de meeste verhalen zijn compleet eerlijk. We komen alles tegen: grote liefdes, verraad en moord. De meeste Bijbelverhalen maken gebruik van de nummer 1 regel die geldt voor alle filmscripts en voor alle literatuur. Show, don't tell. Laat het zien, vertel het niet. Niemand zit te wachten op een boek waarin staat: "nadat haar partner overleed, was ze erg verdrietig." Dat zou super saai en voorspelbaar worden. Je moet het laten zien: wat doet het verdriet met haar? Komt ze haar huis niet meer uit? Laat ze zichzelf helemaal verslonsen? Gaat ze aan de drank? Kijk, dan heb je een verhaal, dan heb je een beeld. Show, don't tell. De Bijbelverhalen doen dat ook. Je moet meestal de emoties er zelf bij bedenken. We krijgen niet te horen hoe Abraham zich voelde toen hij van God hoorde dat hij een ram in plaats van Izaäk mocht offeren. We mogen ons daar zelf een voorstelling van maken. Daarom kunnen we ons vaak zo goed inleven in de Bijbelse verhalen: ze geven ons de mogelijkheid om er als het ware zélf bij betrokken te raken omdat we niet van de auteur horen wat we moeten voelen. Ze geven ons veel vrijheid.

Maar vandaag hebben we een verhaal dat zich minder aan deze regels houdt. Dit verhaal beschrijft juist extreme emoties in detail. Maar voordat we deze emoties kunnen begrijpen, moeten we eerst kijken wat eraan vooraf gegaan is.

Deze zomer en herfst hebben we al een aantal verhalen gehoord over de ballingschap en de tijd erna. Over Jeremia die de ballingen in Babel opriep om daar het goede te zoeken voor de stad en zich in te zetten voor haar bloei. Ook hoorden we het verhaal van Nehemia die terug kwam naar Jeruzalem om daar te helpen bij de herbouw van de stadsmuur. Vandaag horen we een deel van het verhaal wat hier tussenin zit. We horen namelijk over de heropbouw van de tempel.

In het eerste hoofdstuk van Ezra lezen we dat Cyrus, de koning van Perzië, het bevel geeft voor de herbouw van de tempel. Na de ballingschap zijn de Joden dus weer vrij om naar hun land terug te keren en de tempel weer op te bouwen. Hij zegt ook dat alle ballingen bij moeten dragen door zilver en goud, goederen en vee mee te geven. Zo kregen de teruggekeerde ballingen dus een goede start. Ze namen zelfs alle voorwerpen weer mee terug die door Nebukadenssar uit Jeruzalem waren geroofd en die hij had neergezet in de tempel van zijn eigen god.

In totaal keerden er 42.360 duizend mensen terug toen. Later zijn er nog wel meer teruggekeerd. 42.000, dat is ongeveer zoveel als groot-leper. Niet veel voor de terugkeer uit een heel land dus, maar voor een stad nou ook weer niet heel weinig.

Jeruzalem ligt nog helemaal in puin. Alles is verwoest. Het land heeft grotendeels braak gelegen, maar er waren hier en daar wel wat mensen blijven wonen. Maar wat we ervan lezen stonden de

teruggekeerden hier niet op zo'n goede voet mee. We kunnen veel van deze terugkeer vergelijken met de terugkeer na de WWI. Ook toen begon men direct weer met het maatschappelijk leven op te bouwen, met de scholen, de toneelverenigingen en ook de kerken. Onze eigen kerk begon in een noodbarak, een noodgebouw.

Zo ook hier: de teruggekeerden beginnen direct met het opdragen van de offers, ook al zijn de fundamenten van de tempel nog niet gelegd. Ik vind dat een heel mooie en een heel troostende gedachte. Niet alles hoeft nog op orde te zijn voordat je opnieuw kan beginnen. Je kan gewoon beginnen met wat er is, ook al is dat een stad die in puin ligt. Maar de teruggekeerden wilden zo enorm graag hun eigen God weer kunnen dienen in hun eigen land. Daarom begonnen ze in het midden van de puinhopen God al weer te aanbidden.

Laten we kijken hoe het in de tekst staat. We lezen: Ze brachten het dagelijks offer, het offer op nieuwemaan en de offers bij alle andere heilige hoogtijdagen van de HEER, en verder alle vrijwillige gaven aan de Heer. Al vanaf de eerste dag van de zevende maand droegen ze brandoffers op aan de HEER, ook al waren de fundamenten van het heiligdom van de Heer nog niet gelegd.

Maar uiteindelijk willen de teruggekeerden wel weer aan de slag en de fundamenten gaan leggen van de herbouwde tempel. Het duurt echter nog wel een jaartje voordat ze zover zijn. Dan worden de fundamenten van de tempel in Jeruzalem weer opnieuw gelegd, bovenop de fundamenten van de oude tempel.

Uiteraard was iedereen aanwezig voor dit ritueel waarbij de fundamenten gelegd werden. De bouwers leggen de fundamenten, de priesters spelen op de trompet en de nakomelingen van Asaf lieten de cimbalen horen. De nakomelingen van Asaf waren dichters en muzikanten. Zij schreven ook een aantal psalmen. Met andere woorden: de Israëlieten wisten wel hoe ze goede muziek konden maken. En niet alleen goede muziek, ook een onbeschrijflijke hoeveelheid herrie, als ik het oneerbiedig mag zeggen. Als de Israëlieten een feest vieren, dan doen ze het goed.

Ze zingen en prijzen ook de HEER: ze zongen in beurtzang de psalm: Hij is goed, eeuwig duurt zijn trouw aan Israël. Dat is Psalm 136. Beurtzang doen wij af en toe nog in onze Protestantse Kerk, maar niet zo heel vaak meer. Dat is als één groep eerst één strofe of één couplet zingt, en dan daarna de andere groep. Als je dat met een grote groep geoefende zangers doet, is dat zeer indrukwekkend. Nog meer geluid dus!

Ik stel me het zo voor dat het overweldigend geweest is om daar bij te zijn. Misschien wel een beetje 'too much'. Voor iedereen van ons die gevoelige oren heeft, die voelt het waarschijnlijk al aan: oei, net te veel, te hard. Maar het is wel een teken van hoe diep het gevoel zat. De dankbaarheid naar God toe dat ze weer terug waren, terug in hun eigen land.

Maar niet alleen dankbaarheid. Alle soorten gevoel streden om de voorrang. Gevoel van dankbaarheid, van opluchting, verwachting naar de toekoms toe. Maar ook verdriet voor iedereen die er niet bij kan zijn. Juist als het écht mooi, echt belangrijk is, dan voel je hoeveel je je dierbaren mist. Bij verjaardagen, bij feestdagen. Dat gold voor de terugkeerders nog veel sterker. Zij hadden veel mensen moeten achterlaten, veel mensen moeten begraven in Babel.

Daarom was het voor de ouderen onder hen een bitterzoete bijeenkomst. Zij barsten massaal in tranen uit. Zij herinderden zich nog de oude tempel. Ze wisten nog alles waar ze doorheen waren gegaan. De verwoesting, het geweld, het bloedvergieten. Als je één van hun had kunnen interviewen, dan kwam er waarschijnlijk een lang en uitgebreid verhaal met veel namen en veel feitjes, van die en die oom die gestorven was van uitputting van de dwangarbeid in Babel, van die en

die oudtante die nooit meer over het verlies van haar echtgenoot was heengekomen. Waarschijnlijk zou je ook heel veel verhalen níet hebben gehoord, als je zo'n oude man of vrouw had geïnterviewd. Verhalen van trauma die zo diep zaten dat er geen woorden voor waren. Seksueel geweld door de veroveraars was ook toen een realiteit.

Maar op dit moment hoeven de overlevers geen woorden te geven aan hun vreugde of hun verdriet. Ze mogen er zijn, met al hun reacties die ze hebben. Ze hoeven zich niet in te houden. Ze hoeven niet sterk te zijn of de schone schijn op te houden.

Ze mogen precies zo reageren zoals ze zijn, zoals ze zich voelen. Of dat nu met grote vreugde of groot verdriet is. Vreugde voor het nieuwe begin, verdriet voor alles wat er geweest was en nooit meer terug zou komen. Iedereen laat zich horen zoals hij of zij zich voelt. Gejuich of gehuil. Niemand houdt zich in. Uiteindelijk wordt het geluid zo groot dat niemand meer weet of het nu gejuich of gehuil meer is. Het gaat allemaal in elkaar op.

Zolang maar duidelijk is naar wíe de emoties gericht zijn. Die emoties zijn gericht naar God. Dankbaarheid, verdriet, woede en klacht, ze mogen allemaal naar God toe. Daar zijn ze thuis. Bij God hoef je je niet te censureren. En dat is dan direct ook de boodschap voor ons vandaag. Hoe we ons ook voelen, we hoeven onze emoties voor God niet te verbergen. Bij God is ruimte voor alle soorten emoties, ook de extreme kant van het spectrum. Je hoeft je niet groot te houden.

En zien we hier dan een generatiekloof? We horen dat de oude mensen huilen, en de jonge mensen juichen van vreugde. Zo kan het soms lijken: alsof ouderen in het verleden blijven hangen en jongeren vooruit willen. Maar dat is een veel te makkelijke voorstelling van zaken. We moeten vooral niemand veroordelen voordat we weten wat hij of zij heeft meegemaakt. We moeten respect hebben voor het hele traject, de hele weg die iemand gegaan is. Want emoties gaan niet weg door ze te onderdrukken, door te zeggen dat ze er niet mogen zijn. Dan gaan ze alleen maar ondergronds. We mogen juist met God onze emoties onder ogen zien en ze bij Hem brengen.

Ik denk dat dat precies een boodschap is die we nu moeten horen. Ik weet dat velen van ons het moeilijk hebben met de nieuwe maatregelen. Het lijkt een lastige winter te worden. Wat we dan ook willen doen is ruimte maken voor hoe we ons voelen. Want we mogen bij God terecht. Hij is altijd ons adres. Soms weet je zelf niet eens wat je voelt, en dat is ook ok. Soms heb je helemaal geen zin om iets te voelen, dat is ook ok. Zolang we maar respectvol met elkaar blijven omgaan. En vooral niet elkaar veroordelen als de ander iets heel anders voelt of meemaakt dan wijzelf. Er is ruimte voor iedereen. Oud en jong. Met onze eigen ervaringen en levenslessen. Als we zó op God vertrouwen, dan hebben we een geruststelling voor de komende periode.

Amen.